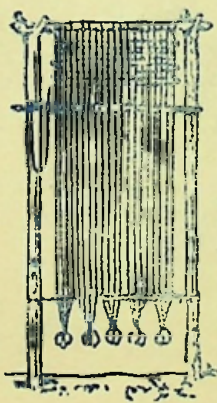

20322

SERIA
A
83

Cunoștințe folositoare

„ȘTIINȚA PENTRU TOȚI”
DIRECT. REDACȚIONALĂ PROF. I. SIMIONESCU

INVENTAR
2020

OMUL NEOLITIC

DE

I. SIMIONESCU

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ BUCUREȘTI

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

—5 lei numărul; celelalte 8 lei.

Numerele care lipsesc sunt vândute.

CUNOAȘTEREA ȚĂRII

- C. 5. Bucovina de I. SIMIONESCU
C. 7. Dobrogea de C. BRĂTESCU.
C. 14. Românii de peste Nistru de V. HAREA.
C. 18. Moldova de I. SIMIONESCU.
*C. 19. Românii din Ungaria de I. GEORGESCU.
*C. 20. Jud. Turda de I. MUREȘANU.
*C. 21. Țara Hațegului de G. TODICA.
*C. 25. Cățășile de pe Nistru de AP. CULEA.
*C. 27. Valea Jiului din Ardeal de P. HOȘSU-LONAIN.
*C. 28. Țara Bârsaal de N. ORGHIDAN.
*C. 29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.
*C. 30. Macade-Românii de TACHE-PAPAHANI.
*C. 31. Românii din Banatul Jugoslav de PĂROT BIZICREA.
*C. 34. Maramurașul de GH. VORNICU.
C. 39. Blajul de ALEX. LUPEANU-MELIM.
C. 48. Gavera și Călimănești de I. SIMIONESCU.
C. 54. Banatul de D. IVERNICEANU.
C. 55. Zarandul de G. CAMBER.
C. 57. Bucureștii de V. MIHĂILESCU.
C. 62. Carmen-Sylva (TEKIRGHIOI) de DR. COCA ODRĂȘANU.
C. 75. Republica moldovenească a sovietelor de N. SMOCHINĂ.
C. 58. Vatra-Dornel de I. SIMIONESCU.
C. 109. Țara Oașului de V. NETEA.
C. 121. Brăila de VASILE M. SASSU.
C. 122. Transilvania de V. NETEA.
C. 123. Granița Năsăudeană I. GRANCEA

ENERGII ROMĂNEȘTI

- C. 11—12. A. Șaguna de I. LUPAȘ. (101.)
*C. 22. Sp. C. Harat de I. SIMIONESCU.
*C. 24. N. Milescu de I. SIMIONESCU.
C. 47. Dăniile Apostol de N. SMOCHINĂ.
C. 53. A. Odobescu de AL. TZIGARA-SAMURCAȘ.
C. 56. Iord. Goleacu de N. BĂNESCU.
C. 63. Gh. Coșbuc de V. M. SASSU.
C. 64. A. Philippida de I. IORDAN.
C. 65. N. Gana de A. GOROVEI.
C. 68. Gh. Lazăr de P. I. PAPADOPOLO.
C. 70. G. Anescu de M. COSTIN.
C. 71. C. I. Istrati de C. KIRIȚESCU.
C. 72. Al. Vlahuță de V. M. SASSU.
C. 73. V. Pârvan de I. ANDRIEȘESCU.
C. 74. Ion Creangă pedagog și învățător de V. GHETEA.
C. 76. P. Cerna de L. PREDEȘCU.
C. 77. Grigora Urache și Miron Costin de L. PREDEȘCU.
C. 78. I. Ellade-Rădulescu de GEORGE BAICULESCU.
C. 79. Ep. Melchisedec de GH. DINCĂ.
C. 80. P. Isprăscu de P. I. PAPADOPOLO.
C. 82. Cărturarii din Banat de T. LAȚA.
C. 83. M. Eminescu de V. GHETEA.
C. 84. Gh. Țițalca de N. CIORĂNESCU.

- C. 85. Mitr. Dosoftei de GH. DINCĂ.
C. 86. Dr. I. Cantacuzino de DR. GR. T. POPA.
C. 87. Veniamin Costache de TEODOR CERBULET.
C. 89. V. Alexandri de V. M. SASSU.
C. 90. P. Masdeu de P. I. PAPADOPOLO.
C. 91. Mitr. Antim Ivireanu de TH. CERBULET.
C. 92. Ion Ghica de VICTOR SLĂVESCU.
C. 93. Invățătorii folcloriști de ANTON GOROVEI.
C. 94. Variam, Mitropolitul Moldovei de GH. DINCĂ.
C. 95. Delavrancea, Omul și opera de GRIGORE BĂJENARU.
C. 96. Căpătâria oamenilor aleși de I. SIMIONESCU.
C. 98. M. Pillmon de GH. BAICULESCU.
C. 99. D. Solintineanu de I. G. DIMITRIU.
C. 100. A. D. Xenopol de I. ȘIADBEI.
C. 101. Th. Șerbănescu de A. GOROVEI.
C. 102. I. Văcărescu de P. PAPADOPOLO.
C. 103. Andrei Bârseanu de G. LAZĂRESCU.
C. 104. G. G. Longinescu de E. ANGELESCU.
C. 106. V. Conta de I. ȘIADBEI.
C. 107. Cliprian Porumbescu de P. I. PAPADOPOLO.
C. 108. G. Begdan-Dulcă de V. NETEA.
C. 110. Eminescu dramaturg de GH. BĂJENARU.
C. 111. M. Sadoveanu de M. TORBERIN.
C. 112. Petruche Poenaru de A. VASULESCU.
C. 113. Anton Pann de P. I. PAPADOPOLO.
C. 114. Dora d'Istria de A. VASULESCU.
C. 115. I. Pop-Reteganul de V. NETEA.
C. 117. Șt. D. Iosif de V. NETEA.
C. 119. Creziii de I. ȘIADBEI și V. NETEA

Ioan d. RACOTA

C. 120. C. Sant

C. 121. Ion I. GEORGE

C. 125. J. A. TURCU.

C. 126. Ștefan de VA

ȚĂRI STRĂINE

C. 4. Finlanda

*C. 16. Lituania

*C. 23. Dania

LA ESC

*C. 32. Coasta

*C. 33. Elveția

*C. 35. Austria

*C. 36. Belgia

*C. 37. Afganistan

*C. 41. Peru

soa

C. 42. Din Norvegia

C. 45. Intr-o țară nouă

C. 48. New York

Biblioteca Centrală

L139471460

Biblioteca Centrală Universitară - Sibiu

SERIA A

No. 83

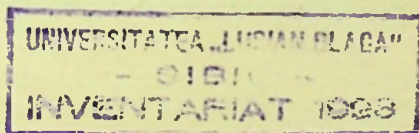
CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
ȘTIINȚĂ PENTRU TOȚI

OMUL NEOLITIC

DE

ION SIMIONESCU

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

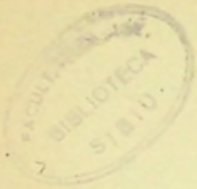

FEB 1995

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

49285 - 943

Bibl. Instit. de Inv. superior Sibiu
INV. Nr. 10.274 19 72

S'AU TIPĂRIT DIN
CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
PÂNĂ ACUM
2.677.000
DE EXEMPLARE

OMUL NEOLITIC.

Vremea neolitică reprezintă o fază importantă din desfășurarea omenirii; în ea are loc așezarea omului la o gospodărie. Nu mai duce trai nomad umblând de colo-colo, la întâmplare, după cum se arată vânatul. Își alege locul ce-i priște, își clădește un oploș mai trainic; se bucură de o viață mai tihnită.

Instrumentele sale sunt tot din piatră cele mai multe, dar mai variate, după folosire. Chiar cele care seamănă, ca formă, cu ale omului paleolitic, sunt prelucrate, luciate. De aici numele de vremea *petrii luciate* sau *neolitică*. Oamenii folosesc însă mult și lemnul și oasele, potrivit-le nevoilor.

Mintea omului (*Homo sapiens*) e mai ageră. Într'una născoceste ceva ce-i înlesnește traiul. E faza eroică din omenire. Cele mai însemnate descoperiri acum se înfăptuiesc. În afara focului moștenit de la omul paleolitic, cel din neolitic știe să are, să samene; a domesticit capra, oaia și mai târziu ceva vaca și calul. Cea mai de seamă industrie e a olăritului. Gospodina pregătește mâncarea la foc; nu mai e sclava picilor de animale pentru îmbrăcăminte: știe să țese pânză subțire.

Se aseamănă omul neolitic cu cel de mai târziu, din faza istorică și prin cultul morților. Pe cei dragi nu-i asvârle în vreo prăpastie, nici nu-i lasă pradă fiarelor; cu ciuste îi îngroapă în morminte, punând lângă cadavrele lor arme ori vase frumos încondeiate.

Și astfel omenirea pășește către vădită viciață nouă. Din zorile cu lumină slabă din vremea paleolitică, cea neolitică înseamnă lumina soarelui răsărit, și apoi tot mai înălțat pe cer.

Vremea de azi în fond cuprinde toate elementele de viciață ale omului neolitic, numai că în loc de piatră se folosesc metalele, iar în loc de unelte de lemn, ori os, a născocit mașinile de tot soiul, schimbându-și felul de viciață în legătură cu ele.

Trăesc încă popoare care n'au săltat peste faza neolitică, după cum la popoarele înaintate, ca o amintire de unde au pornit, se păstrează încă viciață neolitică puțin schimbată, prin tainicele văi înfundate din munți. Nu e numai la noi așa, ci chiar la popoarele apusene.

Ocoliți îndelungă vreme de influența culturii apusene, populația satelor de munte dela noi nu s'a depărtat prea mult de strămoșii lor neolitici, în ce privește traiul zilnic, când cultura nu le-a schimbat obiceiurile vechi, păstrate cu îndârjire.

De altfel Țara noastră este împânzită cu stațiuni neolitice, pe toată întinderea ei, ceia ce dovedește că a fost populată pe acea vreme de numeroși locuitori, care ș'au lăsat urmele fie prin instrumentele folosite, fie mai ales prin cioburile de vase păstrate în cuprinsul vechilor locuinți, adesea lângă cenușa din vatră. În unele locuri s'au găsit minunate rămășițe, după care s'a putut stabili comerțul intens ce se făcea cu depărtate centre grecești din Mediterana de ră-

sărit. Vestite și în afara granițelor sunt în deosebi două stațiuni neolitice de la noi, cea de la Cucuteni aproape de Tg. Frumos (Jud. Iași) și de la Ariușd aproape de Brașov.

În cea dintâi localitate, doi profesori ieșeni *N. Beldiceanu și Gr. Buțureanu*, au atras atenția celor interesați asupra importantei localități, des-gropând din uitareea vremii, rămășițele oamenilor care au trăit pe aici măcar cu vre-o 5000 de ani înainte de se fi auzit pe pământ cuvintele lui Hristos. Pe urmă, au venit străinii, au săpat mai metodic și au scos adevărate comori arheologice, care fac podoaba muzeului din Berlin, găsin-du-se multe din ele și în Muzeul de antichități din București.

Din cea de a doua stațiune, cam de aceeași vrâstă cu cea de la Cucuteni, s'au adunat nu numai vase pictate, mult asemănătoare celor dela Cucuteni, dar mai ales s'a dat peste urme de locuinți, ceea ce s'a folosit ca să se reconstruiască planul unei case de pe vremea neolitică. Multe din cele adunate la Ariușd sunt păstrate în Muzeul sășesc din Brașov, prin sprijinul material al unui industriaș sas. *J. Teutsch*.

În afară de Cucuteni și Ariușd, nu e regiune în care să nu se fi dat de stațiuni neolitice. Cioburi de vase se întâlnesc adesea. Cele mai importante sunt la Turdaș pe Mureș (Hunedoara) Șeica-Mică (Târnava-Mare), Boian, Gumelnița (Jud. Ilfov), Voedatra (Romanai), Coțofeni-Craiova. În muzeul din Aiud, Alba-Julia, cel din Piatra N. îmbogățit prin cercetările Păr. *Matușă* asupra stațiunilor din Jud. Neamț, cel din Făl-ticeni cu urmele găsite de Prof. *V. Ciurea*, sunt adunate multe și frumoase resturi de vase, statuete etc.

Locuința.

Omul paleolitic locuia în peșteri, când simțea nevoia să se adăpostească mai lungă vreme într'un loc. În peșteri s'au găsit resturi de schelete, unelte, urmele focului sau picturile pe pereți.

Oamenii neolitici caută să-și construiască adăpost trainic împotriva ploii, a gerului, sau a fia-

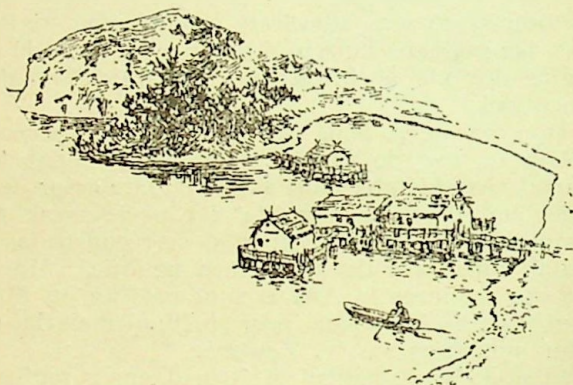

Fig. 1. Locuinți lacustre din vremea neolitică.

relor. Felul locuințelor lor era variat, după împrejurări. Bordeul e cel dintâi, de sigur. Dar nu-l pot săpa ori unde. La Cucuteni lângă Iași, dealul unde s'au găsit vase e din piatră, greu la săpat. Așa au ajuns la gândul să-și facă case din nuele împletite între pari bătuți în pământ. S'au găsit la Cucuteni pari carbonizați ca și bucăți de lut ars, cu urmele nuelelor printre care a fost bătut, deci în felul cum se fac și azi casele

de la deal, cu păduri multe. La Ariușd lângă Brașov de asemenea s'au aflat bucăți mari de lut căzut dintre nuele.

Ce formă aveau casele? Variate. Sunt semne că unele erau ca niște cilindre, cu un con drept acoperiș. Așa numitele urne, din vremea de mai târziu a fierului, găsite în mare număr în Italia și Germania de Nord, se crede că sunt miniatura caselor neolitice. De altfel și în satele noastre se mai păstrează asemenea forme folosite drept

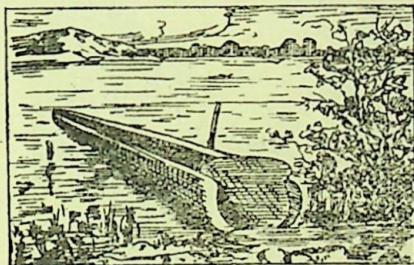

Fig. 2. O luntre neolitică dintr'un butuc scobit, găsită sub o pătură de 2½ m. de măl d. (C. Năuman)

cotinețe pentru paseri, amintirea celor de locuit a strămoșilor neolitici.

Din cercetările dela Ariușd însă s'a putut reconstitui planul caselor în patru muchii, cu o mare cameră și o tindă alături, așa cum se mai găsește și azi în unele sate din jud. Hunedoara, la pădureni ce locuiesc pe înălțimi.

Un alt soi de locuință, bine studiată, este aceea dela marginea lacurilor alpine. Găsite întâi în Elveția, s'au întâlnit în Franța, Italia și Germania. Erau deci locuințe obișnuite, nu rezlețe, ci adevărate sate cu case multe, cum se obișnuiește

și azi în insulele din O. Pacific. Numai în lungul lacului de Geneva s'au găsit 15 case cu locuințe lacustre. În asemenea locuințe au trăit oamenii preistorici veacuri întregi, din generații în generații, începând dela cei ce foloseau piatra până la cei ce se apărau cu iatagane de aramă, bronz sau fier. Când au fost descoperite în 1853, pe marginea lacului Zürich, au stârnit mare vâlvă. Apele lacului scăzând mai mult decât oricând,

Fig. 3. O colibă de pescari din Delta Dunării
(d. Gr. Antipa des. de I. Calinescu).

au răsărit din mălul fundului secăt capătul unor pari așezați în anumită ordine. Săpându-se printre ei, s'a întâlnit tot soiul de instrumente preistorice, multime de coji de alune sau resturi de animale. A fost ca un semnal pentru cercetători. De atunci s'au descoperit în Elveția peste 200 de stațiuni, în Franța vre-o 32, în Italia peste 35, în Germania vre-o 46.

Cercetările amănunțite săvârșite prin aceste numeroase stațiuni, au dus la cunoașterea nu numai a chipului cum se clădeau casele, dar și asupra încăperilor ce le aveau. Pe pari bătuti în fundul lacului, se înțepeneau alte trunchiuri necojite de arbori, pe care se clădeau casele tot din căpriori și nuele împletite. Acoperișul era de staf, ori crengi. Casele erau legate prin punți sau, mai simplu, oamenii ajungeau la țarm cu luntrea făcută dintr'un trunchiu de arbore scobit, cum se văd și azi pe la noi pe valea Oltului, la locurile de vad.

Felul acesta al locuințelor lacustre s'a păstrat în anumite împrejurări, mai statornic la popoarele din Noua Guinee din nordul Australiei sau în statele malaeze de pe insulele Celebes. La noi pescarii din deltă folosesc colibe temporare înălțate pe pari, ca să nu le iee apa când se umflă din cale afară.

Arme și unelte.

Când privești la colecția de unelte adunate din vreo stație neolitică, nu poți să te oprești de a nu admira măiestria la care au ajuns oamenii neo-

Fig. 1. Topor din locuințele lacustre.

litici, ca să-și facă din tot soiul de pietre, unelte atât de variate, după trebuinți.

Metalul se topește; îl torni într'o matriță făcută din lut și instrumentul dorit e gata, în forma

pe care meşterul a vrut să i-o deie. Piatra din potrivă, nu se lasă prea uşor cioplită, lustruită, potrivită; trebuie multă muncă şi mare iscusinţă. Ceia ce deosebeşte omul neolitic de strămoşii lui, e că el nu se mulţumea cu piatra cioplită, aşchiată. Ii dădea o formă mai estetică; o lustruia.

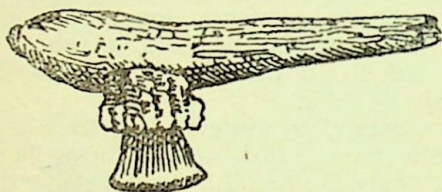

Fig. 5. Topor fixat într'un corn de cerb.

Ce n'a săvârşit el din piatră? Intâi topoare. Baltagul era o armă de apărare temută, în mâna lui. A născocit tot soiul de adaptări, după trebuinţi. Topoarele erau găurite, pentru ca să li se fixeze o coadă de lemn. Cele negăurite erau legate cu curele de piele, la capătul unei bucăţi de lemn sau de corn de cerb. Tot cremenea şi

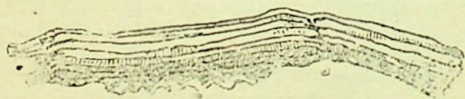

Fig. 6. Ferestru de cremene.

lemnul erau folosite la agricultură. Pământul nu se ara atâta, ci se săpa. Hârleţul e primul instrument de muncă în agricultură. Plugul apare mai târziu.

Din cremene îşi făceau oamenii neolitici răzătorii de ras piele, ferestre cu dinţi montate în

lemn, tot soiul de unelte de casă: sule, dălți, ba chiar și satăre mari cum s'au găsit în săpăturile din Egipt.

Din cremene la început erau vârfurile de săgeți cu formele cele mai delicate, cu muchii drepte ori zimțuite, mai svelte ori mai late, după soiul vânatului. Se lega cu sfoară de tei.

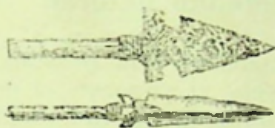

Fig. 7. Vârfuri de suliță din cremene.

la capăt de săgeată ori în vârf de nuia, după cum doreau: săgeți sbârânăitoare ori suliți ușoare. Se făcea comerț de cremene, acolo unde ea nu se găsește locului. Cremenea folosită de locuitorii dela Cucuteni era adusă tocmai de pe malul Prutului, de prin actualul județ Dorohoi. Aiurea,

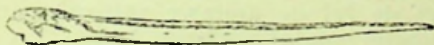

Fig. 8. Pumnal de corn de cerb, găsit la Cucuteni.

ca în Belgia, s'a dat peste cariere de cremene, puțuri adânci și de 12 m. cu galerii de extragere. Se ajunsese la o adevărată industrie a cremeni. La gura carierelor se întâlnesc resturile bulgărului mai mare de cremene (nucleu) din care s'a cioplit instrumentul, iar așchiile sărite stau îngrămădite în straturi groase în jur.

Nu se folosea numai cremene. La Cucuteni s'au găsit topoare de grezie, în stațiunile din

Muntenia topoare de obsidiană, orl diorit, pietre importante.

La Cucuteai s'au adunat pumnale fine de os de cerb, ace; pe aiurea s'au găsit undițe fine cu dinți ascuțiți pe 2 lături.

Mediul natural.

După cele cunoscute din preajma locuințelor lacustre în deosebi, se cunoaște și mediul inconjurător al locuitorilor, din care își trăgeau materia primă pentru traiul zilnic. Pădurile erau mai întinse decât cele actuale; condițiunile climatice nu erau prea deosebite de cum sunt azi; — pădurile erau formate aproape din aceleași esențe numai că în pădurile virgine arborii creșteau mai înalți, cu trunchiuri groase. Existau stejari, fagi, paltini dar și plopî ori mesteacăni gingași, amestecați însă cu molizi. Bogat era arboretul, mai cu samă alunul.

În pădurile dese și în poenile mai rare din ele trăiau fel de fel de animale sălbatice, în mare parte vânatul omului neolitic.

Renii și urșii de peșteri, cu care aveau de luptat oamenii din paleolitic nu mai existau. În schimb bouurul (*Bos primigenius* și zimbrul (*Bos priscaus*) țineau locul manușilor. Cel dintâi avea coarne lungi, ca ale bouului ialomițean. Zimbrul era scurt în greben și mai fioros (*Cantemir* îl numește fiară); dimpotrivă avea coarnele mici dar puternice. Ambele aceste soiuri de animale, au trăit după cum se știe și pe la noi până'n vremea lui *Dragoș*, descălecătorul Moldovei.

Zimbri se vânau prin Călimani până'n veacul al 17-lea, trăind azi numai în grădinele zoologice

sau in parcuri apărute. Bourul a dispărut înaintea zimbrului și este socotit ca strămoșul vitelor de muncă.

Renii, contemporani cu omul paleolitic, s'au retras spre Nord. In locul lor mișunau prin păduri cerbul cu coarnele ramificate, sau căprioara iute la fugă. Pe la noi trăiau și lopătarii sălbatice, azi in cârduri numai pe lângă Marea Baltică. Dintre mamiferele mărunte veverița sprintenă era cea mai obișnuită, ca și jderul dușmanul ei de moarte.

Fig. 9. Prinsul peștelui cu mâna.

Toate acestea se cunosc după oasele găsite in preajma locuințelor lacustre.

Deși omul neolitic devine gospodar așezat, totuși vânatul rămâne o îndeletnicire însemnată a sa. Nu trăește numai din vânat, dar se ajută mult în hrana-i zilnică de carnea căpătată prin vânătoare. Aceasta e dovedit și prin instrumentele ce le făurește, variate după felul vânatului.

Dar dacă putea înjunghia o căprioară sau un cerb prin săgeți și suliți, bourul pe care *Caesar* îl asemăna la mărime cu un elefant, nu-l putea

dobori cu instrumente prea delicate pentru pielea lui groasă. Desigur că-l vâna prin alte mijloace, obișnuite și azi de oamenii pădurilor, cum sunt gropile adânci ascunse sub frunzar și în care hourul ori zimbrul gonit, cădea, fiind apoi omorât cu bolovani.

Apele iuți umflate prin topirea ghețarilor erau bogate în pești, a căror schelete de asemenea în mare cantitate se găsesc printre resturile ospe-

Fig. 10. Tovarășul cel mai credincios al omului.

țelor, păstrate în preajma locuințelor. Erau pescuiți cu dibăcie, fie prinzându-se cu mâna, fie cu ajutorul harpunelor, instrumente iarăși în mare număr aflate.

Din animale omul neolitic știu să-și facă prieteni. Animalele domestice de la el datează. Le are pe lângă casă; le folosește la muncă, sau le taie când nu găsește vânat potrivit.

Cel mai vechiu animal îmblânzit este cânele,

devenit cu vremea prietenul credincios al omului. Cei mai de timpuriu domesticiți nu erau mai mari decât un „spit“ de azi. Craniile lor găsite pe lângă locuințele lacustre sunt întotdeauna întregi, ceea ce înseamnă că mureau de bătrânețe, că omul neolitic nu se ospăta cu carne de câne.

Cele dintâi vite domesticate aparțineau la o rasă mărunță, cu coarne scurte, cu picioare lungi și copite gingașe. Numai mai târziu omul neolitic a știut, de sigur prin încrucișeri cu bourul puternic, să capete vite mari, cum sunt ale noastre din câmpie.

Un animal nelipsit dela casa omului neolitic este porcul. Oaia primitivă de asemenea era mărunță la trup, cu puțină lână, cu coada lungă și coarne ca de țap, la berbec ca și la oaie. Nici caprele nu lipseau dintre animalele domestice.

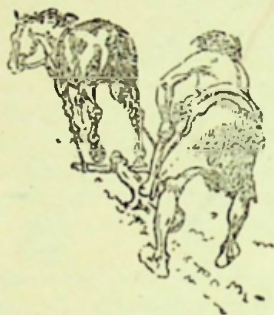
Curios este că dintre actualele animale, calul este cel din urmă domesticit. El devine tovarășul nedespărțit al omului în vremea de mai târziu când acesta folosește sulți și săgeți de metal.

Agricultura.

Meșter în domesticirea animalelor, omul neolitic a ajuns neîntrecut în aflarea plantelor de cultivat pe ogoare. E astfel faza cea mai importantă din evoluția omenirii.

Fost-a adus obiceiul sămănatului din depărtatele regiuni ale Asiei, pe unde trăesc sălbatec cele mai multe cereale? S'a născut locului, în Europa? A rămas taină, îngropată pentru totdeauna. Ceia ce se știe sigur e că oamenii locuințelor lacustre, cunoșteau diferite varietăți de

grâu și orz, după resturile pe jumătate carbonizate aflate în mărul din dreptul locuințelor lacustre.

Pare-se că în cultura cerealelor (grâu, orz, du-

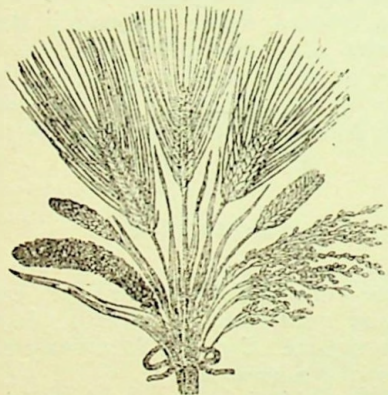

Fig. 12. Cereale găsite la locuințele lacustre. De la stânga la dreapta; dughie, orz, grâu egiptean cu musteți; grâu moale; mei (d. Heer).

ghie, mei), omul neolitic era abia la începutul obișnuinței. Plugul lui nu era decât un corn de

cerb, căruia îi rupea toate crengile afară de cea dela bază, mai puternică și cu care sgâria pământul moale de pe urina inundațiilor, cum obișnuiau de altfel și egiptenii. Numai mai târziu, în vremea metalelor, plugul este mai sistematic, deși tot din lemn.

Oamenii neolitici se hrăneau cu grâu și cu mei,

Fig. 13. Plug.

dar și cu fructe sălbatice din pădure: alune și jir; cum și cu mere ori pere pădurețe.

Cerealele erau cultivate și lucrute. În afară de plug s'au aflat seceri de cremene, dințate pe tăiuș, puse de sigur într'un mâner de lemn, după cum Egiptenii mai obișnuiau să se folosească de seceră de lemn cu dinți de cremene.

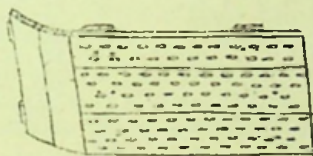

Fig. 14. Talpă de lemn cu cremene din Basarabia.

Cum treierau? Iarăși foarte probabil la arman cu tălpi de lemn în care erau implantate așchii dese de cremene, cum se mai obișnuiește azi în unele sate din Basarabia.

Măcinau semințele? Iarăși e foarte probabil că da, deducându-se după instrumentele găsite, pie-

tre late pe fața cărora se freacă semințele cu o altă piatră, tot lățită. E forma cea mai simplă de moară, folosită de Egiptenii vechi, ca și de unele triburi de azi. Din aceste două pietre, una mișcată cu mâna, a luat naștere inorișca bătrânească din tinda caselor și de la noi, în care tot cu mâna, dar prin mijlocirea unui lădărag, se poartă piatra de deasupra. De aici până la înlocuirea brațului omenesc prin puterea vântului, a apei, sau a focului, nu e de cât un pas.

Industria casnică.

Nevoia învățată pe om la multe iscodiri. Focul era descoperit de oamenii paleolitici. Fiind de mare trebuință fie la încălzit peșterile umede și reci, fie ca apărare împotriva fiarelor, era socotit

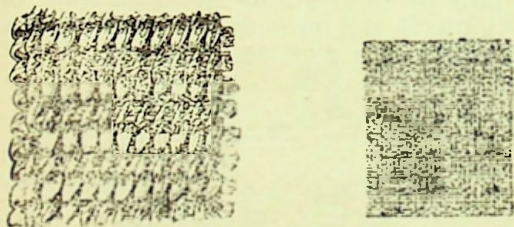

Fig. 15. O bucată de rogojină împletită, alături de pânza țesută, găsită în locuințele lacustre.

ca sfânt. Grija oamenilor era ca odată așătat, să-l păstreze nestins, fie măcar ca jăratec sub spuză. Când omul paleolitic pribegea din loc în loc, altă ceva lua ori nu lua cu el, dar instrumentele de vânat și focul făceau parte numai de cât din lucrurile mutate.

Cum purta jarul fără să se stingă? Ochiul ager al omului primitiv a văzut cuibul păsărilor, impletit din paie. Ideia unui coș din nuiele e cea dintâi scânteie a unei industrii perfecționate de către omul neolitic. Punând pământ pe fund, își muta vatra din loc în loc.

Astfel de sigur a luat naștere și industria țesutului, cu rădăcina în vremea neolitică.

Mai înainte vreme oamenii umblau goi sau cu blană de urs asvârlită'n spate, croită cu ajutorul cuțitelor de cremene, însălată cu sfori din mațe ori cu curelușe înguste tăiate din piele. Dovadă stau sulele și acele de cremene întâi, de oase apoi, din vremea paleolitică. S'au găsit în picturile din peșteri chiar zugrăveala vânătorilor cu

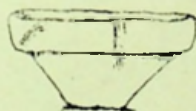

Fig. 16. Strachină de lut găsită la Cucuteni-Iași.

pantaloni de piele, scurți, ca și a tirolezilor.

Nicăeri însă nu s'a aflat nici un semn că paleoliticii cunoșteau țesutul din fibre vegetale. Aceasta e o indeletnicire neolitică. Descoperirile din ținutul locuințelor lacustre au adus pentru întâia oară dovada că femeile țesau pânze mai grosolane din fibre de tei s'au mai subțiri din fuioar de in. Nu Foloseau inul de azi, ci un altul care creștea sălbatec în mare cantitate. Nu au cunoscut cânepa.

Când s'a dat, în mărul întărit din fundul lacurilor, peste petece de pânză țesută, nu vroiau învățații să creadă că provin din locuințele oamenilor neolitici. Chiar învățatul *Keller*, căruia i se datorește cele dintâi lucrări amănunțite asu-

pra locuințelor lacustre, n'a vrut să deie crezare când țăranul *Messikomer*, ajuns pasionat cercetător, îi aduce o bucată de pânză grosolană, pe jumătate carbonizată, scoasă din pământ. S'au adunat cu vremea bucăți de rogojini de papură, pânze atât de fine ca și borangicul sătencelor noastre. S'au găsit frânturi de războaie, pieptănuși de scărmanat, și mai ales greutatea de lut, găurite, cu care se ținea întinsă urzala; s'au pu-

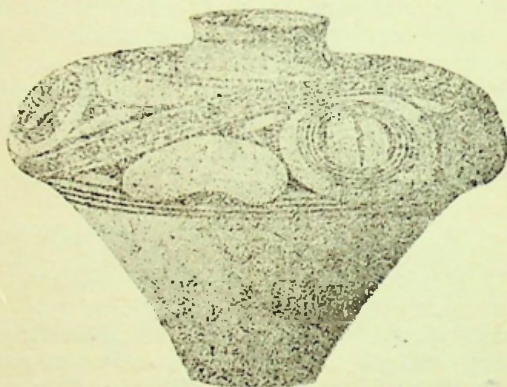

Fig. 17. Vas de lut, încondeiat, găsit la Cuenteni, (d. C. Moțaș).

tut reconstitui astfel primele războaie simple așa cum arată figura de pe copertă.

Nu s'au găsit stoffe de lână. În schimb s'a dat și peste dantele, cu franzuri, ceea ce dovedește gustul de găteală al femeilor.

O altă industrie, ajunsă la o adevărată măiestrie, e cea a *olăritului*. Tot simțul de observare care stă la temelie tuturor marilor descoperiri, a jucat și aici un rol însemnat. În noroiul puțin

slăbit, piciorul lasă urme, care se păstrează. După ploaie, în urmele acestea apa se adună și ține mai îndelung. Vasul de lut a fost astfel ușor de închis. Un boț de argilă muiată, moale ca ceara, este scobit cu pumnul, netezit la față, pus la soare să se usuce; așa a luat naștere primul vas.

Un fapt ce pare tot atât de simplu azi, ca și oul lui Columb, aduce o mare revoluție în viața omenirii. Focul se putea păstra și în coșul de nuele, ca și fructele. În vasul de lut se poate păstra apa, dar se poate fierbe și bucatele. Omul

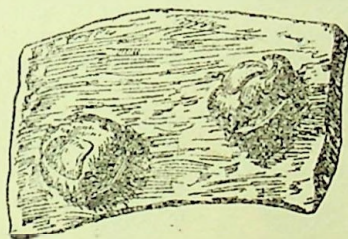

Fig. 18. Urmele degetelor pe un vas de lut
(d. Neumann).

capătă libertate de mișcare; nu mai este sclavul naturii, ci e la adăpost de ea. Lutului i se dă ori ce formă; se fabrică străchini, farfurii, ulcioare sau adevărate poloboace mari.

E curios că roata simplă a olarului nu a fost încă știută de către omul primitiv. El fabrica vasele cu mâna ca și femeile din Nua Guinee sau cele din I. Solomon. S'au găsit păstrate până și urmele degetelor cu unghiile ale lucrătoarei dibace. În schimb, când vizitezi muzeele din București, Brașov, Iași, cu colecții bogate de vase neolitice, te prinde uimirea asupra varietății formelor fa-

bricate de omul neolitic și mai ales a podoabelor desemnate, cum se va vede mai încolo. Sunt vase care nu se deosebesc de străchinile făcute de olarul satului, largi la gură; altele sunt la fel cu gavanoasele cilindrice, ori cu chiupurile pântecoase strâmte la gură, dar sunt și de acele care aduc aminte de sveltele vase de podoabă fabricate la Sèvres. Artă olăritul ajunge repede la o desăvârșire neîntrecută. Dela vasele cele mai vechi, grosolane, din lut nears, și până la cele dela Cucuteni, diferențele sunt mari, atât ca variație de formă cât mai ales ca ornamentare. Prin industria olăritului se pot urmări influențele

Fig. 19. Vase dela Cucuteni (d. *Moisit*).

reciproce dintre așezările omenești depărtate. Gustul rafinat din industria olăritului ajuns la desăvârșire în Mediterana de răsărit, s'a răspândit până în meleagurile românești.

Pe lângă cercetările numeroase făcute în România, mai ales după războiul mondial și în deosebi în Transilvania, ca și în Muntenia, s'a putut stabili, prin felul vaselor și al picturilor de pe ele, mai multe straturi de civilizație în vremea neoliticului. Astfel civilizația vaselor frumos pictate dela Cucuteni în Moldova, este aceeași cu aceea dela Ariușd (Brașov), dar și cu aceea găsită

la Turda, în județul Hunedoara, pe Mureș. Ea arată o influență mediterană, cu o vechime măcar cu 2.500 ani înainte de Hristos.

Civilizația Boian, după localitatea din jud. Ialomița, găsită și la Vidra, ar arăta o întindere mai mare în Muntenia. Este caracterizată prin vase mari cu creștături lineare, dese.

Tipul Vădastra cu ornamente lineare, vopsite alb și roșu, ar reprezenta alt tip, ca și cele dela Decia Mureșului (jud. Alba), din ultima fază a neoliticului, cu morminte în care cadavrele erau așezate strânse, cu genunchii la gură.

Vasele acestea neolitice, sunt dovada unor suprapunerii, sau a unor influențe variate de civilizații; ele ocupă o întindere mare: din șesul panonic până'n Ucraina, din Moldova până'n Grecia.

Bănuiala e că ele sunt datorite Tracilor, poporul din care au derivat Daco-Geții, așa încât Dacii lui Decebal, par a fi în ținuturile unde i-au supus Romanii, măcar cu 2.000 de ani înainte de Hristos. În acest chip, un ciob de vas neolitic, găsit în vre-o localitate, nu ne spune numai despre înscușița oamenilor neolitici în meșteșugul olăritului, dar ne povestește și despre originea depărtată prin ținutul Daciei, a poporului vechiu din care ne tragem noi Români.

Podoabele.

Omul e om, acelaș din vremea paleolitică până azi. E atât de greu să pătrunzi sufletul chiar între cei cu care trăești mai îndelung, d'apoi să știi ceva despre taina vieții aceloră dela care n'a rămas de cât crâmpie din manifestările lui zil-

nice. Care le erau gândurile? Ce le făcea bucurie? Taine nepătrunse.

Cele bănuite numai sunt deduceri în legătură cu puținul rămas dela ei, dar mai ales ținând seama de popoarele de azi care se găsesc cam în aceeași stare de evoluție ca oamenii neolitici.

Ceia ce se știe e că podoaba mărgelilor era nelipsită și la femeile neolitice, ca și la cele paleolitice. Dela cele dintâi însă s'au găsit salbe pe mai multe rânduri, nu numai dinți găuriți de felurite animale, dar chiar mărgelile de lut, probabil colorate, găurite, pentru a fi întinse pe apă. Scoici strălucitoare, bucățele de cuarț, ametist ori chihlibar, brățări de cremene minunat tăiate, aveau acelaș rol de împodobire femeiască, ca și salbele sclipitoare de diamant sau mărgăritare, din averea femeilor de azi.

Nici bărbații nu se lasă mai prejos. Sunt semne nenumărate că *tatuarea* era o practică obișnuită în vremea neolitică. Drept împodobire a trupului, sau ca o practică mistică în legătură cu vrajele ori religia? Statuete găsite și la Cucuteni sunt interpretate drept reproducerea obiceiului oamenilor neolitici de a se tatua. S'au găsit hârburi cu ocră roș sau galben pe fund, care le puteau servi și la tatuare nu numai la pictatul vaselor.

A r t a.

Omul paleolitic, nomad, alergând după vânat, trăia în contact mai întâiu cu natura; îi vedea mai variate fețe. Era un bohem în felul lui, inclinat spre manifestațiunile artistice. Picta, sculpta, grava. Picturile lui sunt adevărate tablouri, cu mișcările vioaie ale animalelor reprezentate, fel și chipuri.

Omul neolitic deveni așezat. Preocupările lui erau îndreptate înspre cele necesare gospodăriei. Arta la el, față de cel paleolitic, e în regresiu. Picturile sunt copilărești, trăsăturile stângace. Statuetele lăsate n'au svelteța și fineța celor paleolitice. Sunt deșirate, mai adesa cu fața deformată, ca o mască.

Totuși nu se poate spune că-i lipsește simțul artistic. E îndreptat însă în alte direcțiuni. Ajunge meșter în desemnuri ornamentale, mai

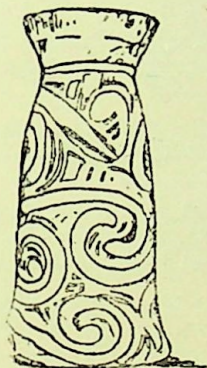

Fig. 20. Un frumos vas cu desemnuri colorate dela Cucuteni

adesa geometrice, asemenea creștăturilor în lemn ale ciobanilor noștri. Pe buza vaselor, la început cu unghia, scrijela linii fel de fel. Mai târziu însă devine maestru în trăsăturile curbe, colorate cu o delicateță uimitoare, care aduc aminte de vasele antice grecești. Desemnul colorat e în legătură cu desăvârșita stăpânire a formelor vaselor, după cum se poate prinde după figura alăturată a unui vas de la Cucuteni.

Dar nici în direcția curat plastică nu lipsesc manifestațiuni. Figurile de animale sau de chipuri omenești, socotite în deosebi ca idoli găsiți,

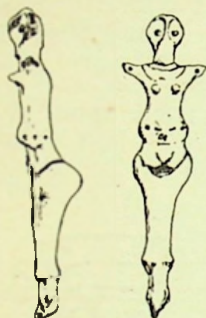

Fig. 21. Statuete găsite la Drăgușeni, Jud. Baza, aflate în Muzeul Fălticeni (V. Ciurea).

în mare număr la Cucuteni, ca și în alte stațiuni neolitice din țară, arată preocupări de a da lutului și alte forme decât acele ale vaselor. E intere-

Fig. 22. Statuete găsite în împrejurimile Brașovului (d. Teutsch).

sant că prin unele părți din Ardeal asemenea figurine, ca jucării pentru copii, sunt obișnuit lucrate și azi de către olarii satelor.

Au rămas ca amintirea vremurilor înegurate din trecut.

Manifestațiunile artistice ale omului neolitic

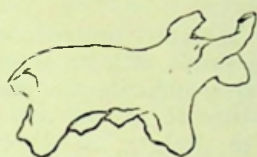

Fig. 23. O figurină (Cucuteni-Iași).

deși inferioare ca fineță și precisiune celor din vremea paleolitică, arată o direcție mai mult utilitară.

Comerțul.

Așezări omenești în neolitic sunt numeroase, nu numai în țară la noi. Nu sunt așezări izolate, ci sate formate din îngrămădiri de case, cum s'au descoperit în unele ținuturi renane. Ele se găseau în relațiuni unele cu altele, nu numai cele mai apropiate, ci din regiuni depărtate. Asemenea raporturi aduceau după ele influențe culturale, cum se vede mai ales după forma și desemnurile vaselor. Influența artistică era urmarea raporturilor comerciale, schimburile de mărfuri de sigur că erau întovărășite de schimburi de idei, deci civilizația și cultura în deosebi cea mediterană, se răspândește și peste meleagurile noastre.

Însăși variația materialului din care sunt făcute instrumentele găsite la noi, dovedește un schimb de mărfuri, deci raporturi și de cultură. Cremea e piatra obișnuită. La Cucuteni bunăoară

nu se afla cremene nici în albia molatecului pârâu ce curge prin apropiere. Ea a fost „importată“ fie ca materie primă, fie ca „fabricat“. Tot așa topoarele făcute din nefrită, iadecită, roci rare, care se găsesc numai în anumite puncte de pe pământ.

Făcându-se cercetări microscopice asupra acestor roci s'a putut afla nu numai locul lor de origină, dar și drumurile de comerț, făcute cu ele. S'au descoperit fabrici de instrumente în Scandinavia, în Belgia, ca și lângă Sarajevo. Astfel a început de sigur să-și facă apariția și instrumente de bronz ori fier, găsite în mic număr printre instrumentele dela Cucuteni, ca și chilimbarul baltic, întâlnit în unele părți din Sudul Europei.

În vremea neolitică deci, în regiunea noastră, ca și în restul Europei, cuiburile de oameni trăiau în legături unele cu altele. Erau raporturi de dușmănie ori prietenie, ca și azi; era mișcarea dintre oameni, caracteristică vieții de pretutindeni și din toate veacurile.

Cultul morților.

Dacă dela oamenii paleolitici au rămas prea slabe semne că se gândeau și dincolo de nevoile zilnice, ceia ce este foarte probabil, la oamenii neolitici dovezile de credință în puteri supranaturale sunt numeroase. Statuetele găsite pretutindeni nu pot fi altfel interpretate de cât ca niște idoli, folosiți în desfășurarea unui cult.

Grija morților e caracteristica vremii neolitice. Morții sunt îngropați, înzorzonați cu podoabe; în mormânt se pun vase, arme, ca și în cele egiptiene.

S'au găsit adevărate cimitire în peșteri ori catacombe săpate în cretă. Mormintele căpiteniilor, ca și ale Faraonilor, sunt mai deosebite. Dolmenurile, sunt răspândite din Algeria până'n Scandinavia.

Mormântul avea un cavou principal, la care ducea un coridor împrejmuit cu pietre înfipte'n pământ, sau erau acoperite cu pământ, rămânând ca niște movili, cam cum sunt acele de pe spinarea dealurilor din Dobrogea, în care adesa s'a dat peste un schelet.

Menhurile sunt adevărate obeliscuri, înalte și

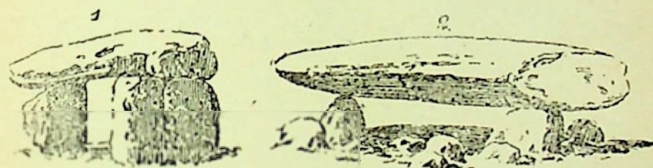

Fig. 24. Dolmenuri (d. Morgan).

de 20 m., stâlpi neciopliți de piatră, probabil asemenea statuelor de mai târziu.

Credințele și obiceiurile în legătură cu ceremonia înmormântării au existat. În Scandinavia cei rămași în viață tăiau o roticiă de os din craniul mortului, o găurea, adesa scrijeleau pe ele semne cabalistice și o purtau ca un talisman cu ei.

În privința cultului lor religios nu se poate ști aproape nimic. Singurele deduceri se trag din numeroșii idoli de lut, care se întâlnesc prețutindenți în mare număr, ceea ce înseamnă că se găseau în cele mai multe case. Predomină mai ales figurine de boi, fie întregi, fie numai capul cu coarnele. Se întâlnesc și figurine care repro-

duc numai coarnele în formă de crai nou, înzorzonate cu tot soiul de trăsături, care pot fi luate și ca semnele celor dintâi realizări ale gândului de a scrie.

Mulți socot aceste figurine drept dovada unui cult al lunei, care se păstrează și mai târziu în vechile culturi istorice, sau reprezintă ceva în

Fig. 25. Menhir (d. Morgan).

legătură cu cultivarea pământului, coarnele boilor putând să evoace în mintea plină de imaginație a popoarelor primitive și secerea, cuprinzând în unul și același simbol, atât corpul ceresc care servește drept calendar agricol cât și unealta ori animalul de muncă.

Toate sunt presupuneri.

Incheiere.

Dacă oamenii dela începutul vremii paleolitice aduc aminte prin multe caractere de maimuțe, oamenii neolitici, întru nimic deosebiți ca înfățișare

Fig. 26. Idol de lut dela Cucuteni (d. C. Motuș).

de cei de azi, reprezintă lumina plină, care va crește până'n vremea noastră.

Oamenii neolitici devin sedentari. Își clădesc case, îngrămădite în sate, apărate cu valuri de

Fig. 27. Mormântul unei căpetenii din'vremea neolitică (din Anglia).

pământ. În jurul satelor pădurile sunt din ce în ce tăiate, ca să facă loc de agricultură. Ne mai alergând după vânat, au domesticit diferite ani-

male spre a trage folos imediat din ele. Nevoia i-a împins la născociri industriale, a olăritului și a țesătoriei cele mai însemnate. Sunt cei dintâi iscusiți descoperitori.

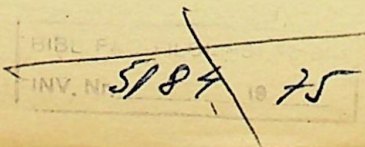
Taina morții i-a făcut să-și îndrepte gândurile și dincolo de sfera ocupațiilor zilnice. Se închinau puterilor supranaturale, precum cinsteau morții, după uneltele cu care îi întovărășeau, crezând într'o viață viitoare.

Omenirea pășește prin oamenii neolitici, pe calea civilizației. Un pas însemnat e acela când omul descopere arama ca material ce înlocuește piatra și osul. Astfel omul trece în faza metalelor, în care ne găsim astăzi. Trecerea e treptată. De la aramă folosește bronzul, apoi pune stăpânire pe fier. Azi ne găsim în faza oțelului.

CUPRINSUL

	Pag.
Omul neolitic	3
Locuința	6
Arme și unelte	9
Mediul natural	12
Agricultura	15
Industria casnică	18
Podoabele	23
Arta	24
Comerțul	27
Cultul morților	28
Incheiere	31

ȘTIINȚELE NATURALE

- C. 59. Abizinia de I. SIMIONESCU.
C. 60. Polonia de I. SIMIONESCU.
C. 64. Lecturi geografice.—Asia de I. SIMIONESCU.
C. 81. Sîntul munte de AUREL COSMA.
C. 97. Bulgaria de I. SIMIONESCU.
C. 104. Jugoslavia de I. SIMIONESCU.
C. 113. Slavacia de Dr. P. P. DOVAL.

ISTORIE

- C. 25. Cătășie de pe Nistru de Ap. CULEA.
C. 43. Din vremea lui Ștefan cel Mare de Gen. R. ROSETTL.
C. 51. Țara visurilor Împărătie (Eșutul) de MIRCEA HEROVANU.
C. 61. Date istorice și culturale din România de CRONICAR.
A. 35. Vechia monedă moldovenească de CORNELIU SECĂȘANU.

ENERGII STRĂINE

- *A. 28. Oameni de inițiativă de Ap. D. CULEA.
*A. 29. Henri Ford de Ino. N. GANEA.
*A. 35. Din viața oamenilor întreprinzători de Ap. D. CULEA.
*A. 40. M. Bartholot de M. ZAPAN.
*A. 42. Goethe ca naturalist de Prop. I. SIMIONESCU.
A. 53. B. Roux de Dr. G. MARINESCU.
A. 53. Newton de O. ONCESCU.
A. 66. Din viața marilor fizicieni și chimiști de C. ALLACI.
A. 67. Descartes de O. ONCESCU.
C. 67. N. Machiavelli de VL. BOANTĂ.
C. 69 I. Urban-Jarnik de A. GOROVZI.
A. 84. H. Poincaré de C. PĂRVULESCU.

ASTRONOMIE

- *A. 15. Planeta Marte de Ion PAȘA.
*A. 18. Data Omer la Einstein de BERNARD ȘC. PANAITESCU.
*A. 22. Nebuloasele de M. E. HEROVANU.
*A. 24. Scrieri cerești (Meteorite) de I. SIMIONESCU.
*A. 26. Mercur și Venus de C. NEDEIȚĂ.
A. 68. Stele noi de C. ARGINTEANU.

FIZICO-CHIMIE

- *A. 18. Razele X de AL. CIȘMANI.
*A. 21. Fulgerul și trăsnetul de C. G. BRADTEANU.
*A. 25. Din istoricul electricității de STEL. C. IONESCU.
*A. 30. Noțiuni de electricitate de Ino. CASSETTI.
*A. 38. Electrochimia și electroliza de N. N. BOTEZ.
*A. 41. Izvoara actuala de energia de E. SEVERIN.
A. 63. Circulația material de Prop. I. SIMIONESCU.
D. 4—5. Aerul lichid de ILIE MATEI.
D. 25. Gazala otrăvitoare de M. ZAPAN.
A. 78. Electricitatea în gospodăria noastră de St. GEORGEȘCU-GORJAN.
D. 39. În Laboratorul chimistului amator de E. NAVAN.

a) Zoologia

- A. 4. Albinele de T. A. BĂDĂRAU.
A. 8. Furnicile de T. A. BĂDĂRAU.
*A. 14. Porumbel mesageri de V. SA. DOVEANU.
*A. 20. Protozoarele de I. LEPPİ.
A. 50. Șobolani și șoareci de Prop. RADU VLĂDESCU.
A. 59. Fiuturii de zi de I. SIMIONESCU.
A. 60. Fiuturii de noapte de I. SIMIONESCU.
A. 64. Păseri de apă de C. S. ANTONESCU.
A. 74. Instrumente omenești la plante și animale de I. SIMIONESCU.
B. 59. Insectele vătămătoare arborilor roditori de Gh. FIȘTESCU.
A. 77. Termitela de T. A. BĂDĂRAU.
A. 78. Viața misterioasă a șiparilor de ZAHARIA POPOVICI.

b) Botanică

- *A. 23. Bacteriile fotosintetice de I. POPU-CĂMPEANU.
A. 56. Plante carnivore de I. POPU-CĂMPEANU.
A. 65. Flori de primăvară de I. SIMIONESCU.
A. 71. Plante străine din comerț de I. POPU-CĂMPEANU.

c) Geologia-Paleontologia

- A. 3. Gaz Metan de I. SIMIONESCU.
*A. 33. Animala de demult de I. SIMIONESCU.
A. 40. Petrolul de I. SIMIONESCU.
A. 54. Cutremurile de I. SIMIONESCU.
A. 57. Chilimbarul de A. RABICHOM.
A. 62. Sarea de I. SIMIONESCU.
A. 87. Viața Pământului de I. SIMIONESCU.

d) Anatomie-Fiziologie

- *A. 17. Cum vedem de Dr. I. GLĂVAN.
*A. 37. Ficatul și boala lui de Dr. M. CĂHĂNESCU.
A. 47. Vitaminale de Dr. N. GAVRILESCU.
A. 55. Cum birua viața de Dr. V. ZAHARESCU.
A. 61. Glande cu secreție internă de Dr. C. PARNON.

e) Biologie și Antropologie

- A. 43. Viața'n munți de I. SIMIONESCU.
A. 41. Biologie de I. SIMIONESCU.
A. 45—46. Fauna Mării Negre de BĂDESCU M. și CĂRĂUȘU S.
C. 10. Viața în adănsul mării de C. MOTAȘ.
A. 81. Originea omului de I. SIMIONESCU.
A. 82. Omul paleolitic de I. SIMIONESCU.
A. 83. Omul neolitic de I. SIMIONESCU.
A. 84. Primitivii de azi de I. SIMIONESCU.
A. 85. Viața la Poni de I. SIMIONESCU.

MEDICINĂ-IGIENĂ

- A. 72. Tutunul, fumatul, și sănătatea de DR. N. GAVRILESCU.
A. 73. Boala inimii de DR. C. BACALOOLU.
A. 75. Cancerul de DR. I. GHEORGHIU.
L. 75. Boala Stomacului de DR. C. BACALOOLU.
B. 8. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
B. 9. Scarlatina de DR. I. GHEORGHIU.
L. 14. Pelagra de PROF. V. BABEȘ.
S. 33. Mama și copilul de PROF. M. MANICATIDE.
B. 40. Friguri de bălă de DR. T. DUMITRESCU.
B. 44. Conjunctivita granuloasă de DR. GLAVAN.
B. 45. Suruenii de țoacă de A. VOLANSCHI.
S. 49. Lingoarea de DR. I. DUMITRESCU.
R. 50. Bionorația sau scutamentul de DR. N. IOAH.
A. 52. Apa de băut de DR. I. BĂLȚEANU.
H. 53. Tifosul exantematic de TUDOR DUMITRESCU.

AGRICULTURĂ

- B. 20. Răsădnicia și plantarea din răsad de V. SADOVEANU.
A. 38. Sticla de zahăr de C. LACRĂȚEANU.
B. 47. Cultura tomatelor de I. ISVORAN.
B. 5. Practica agricolă de A. BEJENARU.
B. 56. Carciolul de I. POPU-CĂMPEANU.
S. 65. Plante de nutraț de PETRONIUS BEJAN.
S. 67. Lupta contra socoteii de M. GR. HULUBEI.
A. 73. Mănavițoi de viță de PROF. TRAIAN SĂVULESCU.
S. 75. Bumbacul de I. POPU-CĂMPEANU.
R. 76. Producerea semințelor de legume de GHI. TEODORESCU.
D. 37. Yucca, o nouă plantă textilă de FR. BRANDORP.

GOSPODĂRIE

- B. 23. Văpșitul cu burueni de A. GOROVEL.
S. 24. Păstrarea carnei de porc de A. 37. Bucătăria sătenilor de MARIA GEN. DOBRESCU.
B. 42. Sfatul practic de ING. A. SCHORN.
B. 46. Sfatul zoologic de MAICA RALUCA.
B. 48. Rețetele pentru gospodăria de MAICA RALUCA.
B. 51. Boala animalelor de I. POPU-CĂMPEANU.
S. 61. Vaca cu lapte de M. GĂTAN.
S. 61. Hiera și Coara de CONST. IONESCU-CRISTEȘTI.
K. 63. Creșterea păsărilor și boaltele lor de PETRONIUS BEJAN.
S. 64. 101 feluri din ouă de SANDA MARIN.
S. 68. 101 Feluri din cartofi de SANDA MARIN.
S. 69. Laptele și produsele lui de DR. MARIN GĂTAN.
S. 70. Bucătăria satului de SANDA MARIN.

- S. 71. Măncări din Porumb de SANDA MARIN.
S. 72. Plante alimentare de CORCIOVA ȘTEFAN.
R. 74. 101 feluri din fructe de SANDA MARIN.

INDEMNURI PRACTICE

- B. 55. Lucrări din pășuni de porumb de TITUS G. MIREA.
B. 58. Lucrări din păș și sorg de TITUS G. MIREA.
D. 26. Împărșirea pășunilor de N. C. PANESCU.
D. 29. Scoaterea pășunilor de Victoria A. VELCULESCU.

MECANICĂ

- D. 2. Motorul Diesel de ING. CASETI.
D. 7-9. Locomotiva de ING. CASETI.
D. 13. Oări și trenuri de G. ȘIADREL.
D. 19. Fotografia de DR. M. ZAPAH.
D. 21. Șasa montajă de radio de DR. M. ZAPAH.
D. 22. Cinematografia de M. ZAPAH.
D. 23. Automobilul de CAP. M. PANICAR.
D. 31. Planorul de ING. G. LIPOVAN.

INDUSTRIE

- D. 3. Industria Parfumului de Z. SEVERIN.
D. 4. Indust. Azotului de L. CARON.
D. 17. Ea se scotea din cărbuni de PROF. C. V. GHEORGHIU.
D. 18. Industria materialelor colorante de G. A. FLOREA.
D. 20. Industria zahărului de G. I. BABOIANU.
D. 24. Fabricarea sticlei de G. A. FLOREA.
D. 34. Fabricarea produselor din vâșni de DR. N. COSTEANU.
D. 35. Amidonul și glucoza de EUGEN NEVEN.
D. 36. Parămurii și sulfamurii de L. POTAMIANO.
D. 33. Spiritul și berea de E. NEVEN.

ECONOMIE.-SOCIOLOGIE

- A. 32. Cîrșala de G. M. LAZĂRESCU.
A. 36. Soc. națiunilor de A. GOROVEL.
A. 69. Strejăria de V. GHEȚEA.
A. 70. Invățătura lui Gandhi de TH. SIMENȘCHI.
B. 17. Răstărlul bolșeviste de I. MIRAS.
B. 36. Omul și societatea de AL. GIUGLEA.
B. 40. Votul obștesc de A. GOROVEL.
B. 41. Banul de A. GIUGLEA.
B. 43. Calendarul de A. GIUGLEA.

DIVERSE

- D. 16. Tiparul de VASILE ROMĂNEȘCU.
D. 28. Innotul de P. EPUREANU.
D. 30. Cum navigă corăbiiile de SPAR-OECK.
D. 32. Cartea Românească de L. SIMIONESCU.
C. 58. Turismul și importanța lui de A. PIȚU.

La comandă se va scrie Seria (A. B. C. D.) și numărul.

P. Leu